

SPEL VAN ZAND EN WATER

DE WADDENZEE IS EEN UNIEK NATUURGEBIED. WAT MAAKT DE WADDENZEE EIGENLIJK ZO BIJZONDER? JE ZIET VOORAL WATER, ZAND EN MODDER. MAAR HOE BETER JE KIJKT, HOE MEER JE ZIET.

Door: Bram Hulzebos

Als je met de boot naar een van de Waddeneilanden vaart, en je kijkt door de ogen van de recreant, dan zie je een grijsgroene waterlakte, blanke duinen, misschien een vuurtoren in de verte, zand en modder. Als je kijkt door de ogen van een vogel dan begrijp je waarom het waddengebied voor veel vogels van levensbelang is. De Waddenzee bergt, deels onder de waterspiegel, een ongelooflijke variëteit aan (soms zeldzame) dieren en planten: algen, schelpdierbanken, zeegrasvelden, wormen, vissen, garnalen.

TREKVOGELS

De Waddenzee is een van de weinige ondiepe kustzeëen in de wereld en voor veel soorten trekvogels, op weg van het noorden naar Afrika en vice versa, is het al 7000 jaar een van de belangrijkste broedplaatsen, fourageerstations en rustplekken. Neem de kanotsrandloper: dit vogeltje vertrekt in het vroege voorjaar met een volle maag vanuit Afrika naar IJsland om te broeden. Tegen de tijd dat het vogeltje de Waddenzee heeft bereikt, is de spier- en maagmassa dermate geslonken dat er gefoerageerd moet worden om het noorden te halen. Dat doen ze op de Waddenzee.

De Waddenzee vormt een natuurlijke buffer tussen de woest aanrollende Noordzee en het vasteland. De wisselwerking tussen de zee met al z'n geulen, zandplaten, kwelders en z'n getijden aan de ene kant en de vogels aan de andere kant, is ontzettend subtiel. De lepelaar bijvoorbeeld is dol op garnalen en jonge platvis. Daar kan hij alleen bij als het water niet hoger staat dan

zijn snavel lang is: 25 centimeter. Hoe onmetelijk de Waddenzee ook lijkt, er zijn niet zo veel plekken geschikt. Een stijgende zeespiegel heeft dus effect op de lepelaars. En op andere vogels.

Niet de stijgende zeespiegel beïnvloedt het fijnzinnige evenwicht. Ook het graven van vaargeulen, de visserij, de recreatievaart, de havens, de aanleg van de Afsluitdijk en de bodemdaling door gaswinning hebben effect op de zee.

PRECAIRE EVENWICHT HANDHAVEN

Het is niet bepaald vanzelfsprekend dat de Waddenzee bestaat. Elders in de wereld komen ook waddengebieden voor. Deze gebieden zijn veelal minder oud en verdwijnen soms. Dat de Waddenzee 7000 jaar oud is en aangewezen als Werelderfgoed, wil niet zeggen dat de zee de komende 7000 jaar ook wel blijft bestaan. Wetenschappers zitten er niet voor niets met de neus bovenop om in de gaten te houden hoe de Waddenzee zich gedraagt onder invloed van menselijk

handelen. Mens en natuur gaan op de Waddenzee samen zolang het precare evenwicht blijft gehandhaafd. De balans slaat wel eens door, maar er zijn ook mooie voorbeelden van manieren waarop we als mens de negatieve effecten op kunnen vangen en het evenwicht weer herstellen. Want waar menselijk handelen een bedreiging kan vormen voor de Waddenzee, kan menselijk handelen de negatieve effecten ook opvangen. Rust voor vogels wordt bijvoorbeeld bereikt door gebieden af te sluiten, maar ook door recreanten te vragen er niet te komen op kwetsbare momenten. Dat werkt: genieten en beschermen gaan gelijk op. Alles om de kernkwaliteiten van het gebied op peil te houden.

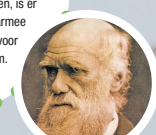
UNIEKE STROMING ZAND EN SLIB
Andere waddengebieden in de wereld komen en gaan. Alleen de Waddenzee bestaat al vele duizenden jaren op dezelfde locatie. Dit komt door de unieke combinatie van aan- en afvoer van slib en de beschermende werking van de barrière-eilanden.

@BerkelNicolette
Cruisen over de Waddenzee, op weg naar huis.
#Ierschelling #wadden #werelderfgoed

DARWIN
Charles Darwin is wereldwijd bekend vanwege de evolutieleer. Maar Darwin heeft ook ontdekt dat wormen de basis zijn voor het leven in de bodem. Vertaald naar de Waddenzee: zonder Wadpiëren, is er (bijna) geen bodemleven. Daarmee vormt de Wadpieër de basis voor het bijzondere ecosysteem.

FLYWAY

VEEL TREKVOGELS VLIEGEN DUIZENDEN KILOMETERS EN BEREIKEN TAL VAN PLEKKEN. MAAR ER IS EEN CENTRALE PLEK WAAR ZE BIJNA ALLEMAAL LANGSKOMEN: DE WADDENZEE.

Die centrale spilfunctie van de Waddenzee voor trekvogels is een belangrijke reden waarom het gebied tot Werelderfgoed is benoemd. Toch blijkt uit recent onderzoek dat hoe meer een trekvogel afhankelijk is van de Waddenzee, hoe slechter het met de vogel gaat. Vooral vogels die in de Waddenzee broeden, zijn erg kwetsbaar. Dat komt ondermeer doordat broedgebieden vaker overstromen, vossen de nesten leegroven en het aanbod van voedsel niet altijd goed genoeg is. Verschillende partijen werken nu samen aan maatregelen. Het ontwikkelen van drijvende broedeilanden is daar een van. Ook zijn bepaalde gebieden in de Waddenzee niet toegankelijk voor mensen tijdens het broedseizoen. Niet met alle wadvogels gaat het trouwens slecht. Een aantal visetende vogels laat juist een stijgende trend zien.

EB EN VLOED

Het subtiel spel van water en zand maakt het waddengebied voor de Nederlandse, Duitse en Deense kust uniek. De droogvallende zeebodem, de aangroei van kwelders: alles draait om de balans tussen de zeespiegel en de aanvoer van zand en slib door het getij. Alleen door een goede balans blijft de Waddenzee op het voor de vogels ideale niveau. Af en toe helpt de mens de natuur een handje en wordt zand opgespoten ten noorden van de Waddeneilanden. De stroming neemt het zand mee het waddengebied in en zorgt zo dat het water op het ideale peil blijft.

BIJZONDERE WETENSWAARDIGHEDEN	
Aantal vogels in de Waddenzee per jaar	Ongeveer 12 miljoen.
Grootste afstand	90.000 kilometer (Een Noordse Slem uit Delfzijl)
Meest voorkomende trekvogel	De Bonte strandloper, 246.072.
Flywaytelling	1500 tellers in 30 landen telden zo'n 15 miljoen vogels langs de Flyway.
Hoogte	Genzen vliegen het hoogst van alle vogels. Tot 7,5 kilometer hoogte.